

3 (Sem-6/CBCS) SKT HE 2

2 0 2 3

SANSKRIT

(Honours Elective)

Paper : SKT-HE-6026

(Environmental Awareness in Sanskrit Literature)

(संस्कृत साहित्यतः पर्यावरण सज्जगता)

Full Marks : 80

Time : 3 hours

*The figures in the margin indicate full marks
for the questions*

Answer either in English or in Assamese or in Sanskrit

UNIT—I

**(Modern Environmental Perspective and
Sanskrit Literature)**

(আধুনিক পৰিবেশ ধাৰণা আৰু সংস্কৃত সাহিত্য)

(Marks : 20 / অংক : ২০)

1. Answer the following questions : 1×4=4

তলৰ প্ৰশ্নবোৰৰ উত্তৰ দিয়া :

(a) Prakṛti refers to environment / sky.

(Choose the correct answer)

প্ৰকৃতি শব্দটোৰে পৰিবেশ / আকাশ-ক বুজায়।

(শুদ্ধ উত্তৰটো লিখা)

A23/704

(Turn Over)

(2)

(b) What do you mean by ozone depletion?

অ'জ'ন হ্রাস বুলিলে কি বুজা ?

(c) What change is obvious in connection with water level due to global warming?

গোলকীয় উষ্ণতাৰ বাবে পানীৰ স্তৰৰ ক্ষেত্ৰত হোৱা সুস্পষ্ট পৰিবৰ্তনটো কি ?

(d) What was the connection between religion and nature in ancient India?

প্ৰাচীন ভাৰতবৰ্ষত ধৰ্ম আৰু প্ৰকৃতিৰ মাজত কি সম্বন্ধ আছিল ?

2. Write short notes on the following : 2×3=6

Climate change ; Earthquake ; Mother Earth.

তলত দিয়াবোৰৰ ওপৰত চমু টোকা লিখাঁ :

জলবায়ু পৰিবৰ্তন ; ভূমিকম্প ; জননী পৃথিৱী ।

3. Answer any two questions of the following : 5×2=10

তলত দিয়া যি কোনো দুটা প্ৰশ্নৰ উত্তৰ লিখাঁ :

(a) Discuss the importance of Sanskrit literature from the viewpoint of science of environment.

পৰিবেশ বিজ্ঞানৰ প্ৰেক্ষাপটত সংস্কৃত সাহিত্যৰ গুৰুত্বৰ বিষয়ে আলোচনা কৰাঁ ।

(3)

(b) Write a note on the practice of river-worship in the Vedic period.

বৈদিক কালত হোৱা নদী-পূজন সম্বন্ধে এটা টোকা প্ৰস্তুত কৰা।

(c) Discuss from Indian perspective the elementary factors of environment.

ভাৰতীয় প্ৰেক্ষাপটত পৰিবেশৰ মূল উপাদানসমূহৰ বিষয়ে আলোচনা আগবঢ়োৱা।

UNIT—II

(Environmental Awareness in Vedic Literature)

(বৈদিক সাহিত্যত পৰিবেশ সজাগতা)

(Marks : 30 / অংক : ৩০)

4. Answer the following questions :

1×6=6

তলৰ প্ৰশ্নসমূহৰ উত্তৰ লিখা :

(a) In the *Rgveda*, which word has been used to represent the guiding force for environment of whole universe?

সমগ্ৰ বিশ্ব-ব্ৰহ্মাণ্ডৰ পৰিবেশৰ মূল শক্তিক বুজাবলৈ 'ঋগ্বেদ'ত কোনটো শব্দ ব্যৱহাৰ কৰা হৈছে?

(b) What does the term 'परिवृत' mean in the Vedic pantheon with respect to the *Atharvaveda*?

‘अथर्ववेद’ प्रसङ्गत वैदिक विश्वत ব্যৱহাৰ হোৱা ‘পৰিবৃত’ শব্দটোৱে কি বুজায় ?

(c) Write down the Vedic term that denotes the ozone layer.

অ’জ’ন স্তৰ বুজোৱা বৈদিক শব্দটো লিখাঁ ।

(d) Fill in the blank :

খালি ঠাই পূৰণ কৰাঁ :

_____ वास्यमिदं सर्वम्।

(e) What is the meaning of the term 'स्वयंजः'?

‘স্বয়ংজঃ’ শব্দটোৰ অৰ্থ কি ?

(f) To which Veda the Aitareya Upaniṣad belongs?

ঐতৰেয় উপনিষৎখন কোনটো বেদৰ অন্তৰ্গত ?

5. Explain the meaning of the terms 'अभिवरः' and 'ह्रन्दांसि'.

2+2=4

‘অভিবৰঃ’ আৰু ‘হ্ৰন্দাংসি’ এই শব্দদুটাৰ অৰ্থ ব্যাখ্যা কৰাঁ ।

(5)

6. Write short notes on any two of the following :

5×2=10

তলত দিয়া যি কোনো দুটাৰ ওপৰত চমু টোকা লিখাঁ :

(a) Natural sources of water in five forms

পানীৰ পাঁচবিধ স্বাভাবিক উৎস

(b) Environment protection from sun

সূৰ্য্যৰ পৰা পৰিবেশ বক্ষা

(c) Five elementary sources of environment preservation

পৰিবেশ সংৰক্ষণৰ পাঁচটা মৌলিক উৎস

7. Answer any one of the following :

10

তলৰ যি কোনো এটাৰ উত্তৰ দিয়াঁ :

(a) Discuss the idea on eco-friendly environmental organism as reflected in the Upaniṣads prescribed in your course.

পাঠ্যপুথি অনুসৰি উপনিষৎসমূহত প্ৰতিফলিত হোৱা পৰ্যাবৰণ-সচেতন পৰিবেশবিদ্যাৰ বিশেষ দিশবোৰ আলোচনা কৰাঁ।

(b) Write a note on the five basic elements of universe covered by environment.

পৰিবেশ বোলতে বুজোৱা বিশ্ব-ব্ৰহ্মাণ্ডৰ পাঁচটা মূল উপাদানৰ বিষয়ে আলোচনা কৰাঁ।

UNIT—III

(Environmental Awareness in Classical
Sanskrit Literature)

(লৌকিক সংস্কৃত সাহিত্যত পৰিবেশ সজাগতা)

(Marks : 30 / অংক : ৩০)

8. Write down the answer of any *three* of the following : 10×3=30

তলৰ প্ৰশ্নসমূহৰ যি কোনো তিনিটাৰ উত্তৰ দিয়া :

- (a) How do Indian scriptures prescribed forestation as a duty of a king?

ভাৰতীয় শাস্ত্ৰসমূহে বৃক্ষৰোপণকাৰ্যক কিদৰে বজ্ৰাৰ কৰ্তব্য হিচাপে দাঙি ধৰিছে ?

- (b) Write a note on water management as reflected in various sources of Classical Sanskrit Literature (on the basis of your prescribed portion).

পাঠ্যাংশ অনুসৰি লৌকিক সংস্কৃত সাহিত্যৰ বিভিন্ন গ্ৰন্থত প্ৰতিফলিত জল-প্ৰবন্ধনৰ বিষয়ে এটা টিপ্সনী আগবঢ়োৱা।

- (c) Discuss the importance of the *Mahābhārata* as a sourcebook of environmental awareness.

পৰিবেশ সজাগতাৰ এটি উৎসগ্ৰন্থ হিচাপে 'মহাভাৰত'ৰ গুৰুত্ব আলোচনা কৰা।

(d) Show how Kālidāsa has drawn in his Kāvya the picture of a balanced ecosystem.

কালিদাসৰ কাব্যত সন্ভলিত পৰিবেশ ব্যৱস্থা কিদৰে চিত্ৰিত হৈছে, আলোচনা কৰা।

(e) Point out the environmental issues discussed in the *Arthaśāstra*.

'অৰ্থশাস্ত্ৰ'ত আলোচনা কৰা পৰিবেশ-সম্বন্ধীয় বিদ্ৰুবোৰ লিখা।

(f) Discuss the importance of the *Bṛhatsamhitā* in modern life.

আধুনিক জীৱনত 'বৃহৎসংহিতা'ৰ গুৰুত্বৰ বিষয়ে আলোচনা কৰা।
